

10
GROSZY

NOWINY CODZIENNE

10
GROSZY

NASZE ABC

Fraktat—z przeszkodami

Układ francusko-sowiecki doszedł wreszcie do skutku. Po wielu przeszkodach, wahanach i zmianach. Wynikały one z dwu, nader ważkich, powodów: spowodu przesunięcia w układzie stosunków międzynarodowych i spowodu wewnętrznych francuskich.

W pierwszym zakresie na zwłokę wpływały przede wszystkim zmieniające się nastroje angielskie. W miarę jak polityka angielska pod wpływem zbrojeń niemieckich coraz wyraźniej przesunęła się ku Francji i odsuwała od Niemiec, porozumienie francusko-sowieckie traciło dla Francji to znaczenie, które miało w chwili, gdy pierwsze jego projekty były uzgadniane w Paryżu. Było to przecież przed Stresą i przed Genewą, kiedy stanowisko angielskie pełne było wahań i wątpliwości i współpraca trzech państw zachodnich stała pod znakiem zapytania. Układ z Sovietami wydawał się wtenczas nieodzownym uzupełnieniem bezpieczeństwa Francji, ważniejszym bodaj, niż protokół londyński, zakwestionowany przez dalszy przebieg wypadków.

Po Stresie i Genewie sytuacja się zmieniła. I w tej chwili zaczęły się rodzić wątpliwości we Francji, czy aby układ z Sovietami nie narazi na szwank jej stosunków z Anglią i tych gwarancji, które zawierał fraktat locarneński. I to był jeden powód zwłoki w parafowaniu układu i długich targów o brzmienie jego tekstu i protokołu wykonania.

Ale był i powód drugi, który tkwił już w wewnętrznych stosunkach francuskich. Była nim obawa przed rewolucyjną Rosją, przed możliwością wzrostu agitacji bolszewickiej we Francji, przed udzieleniem pomocy — wrogowi wewnętrznemu. Ten powód wywołał opozycję części prasy i części polityków. Jest to sytuacja zupełnie odwrotna do tej, która ongi towarzyszyła sojuszowi republikańskiej Francji z caratem. Ówczesnie namyślał się car, czy może zawrzeć sojusz z demokracją francuską — obecnie waha się demokracja przed sojuszem z bolszewizmem.

Jak ówczesnie, tak i dziś, względy polityki zagranicznej muszą przeważać. Jeżeli wogóle opozycja wewnętrzna przeciw traktatowi mogła dojść do głosu, to niewątpliwie stało się to przedewszystkiem dlatego, że względy polityki zagranicznej widziały to wcale chętnie. Minister Laval nie stał na radzie ministrów bezwzględnie za ustalonym przez siebie tekstem. Ma się wrażenie, że wcale mile widział opozycję swoich nie których kolegów.

Traktat, który w tych warunkach dochodzi do skutku, nie będzie już zgola tem, czym miał być pierwotnie. Będzie to traktat przyjaźni i współpracy, ale nie będzie to już sojusz w pełnym tego słowa znaczeniu. Współpraca będzie ograniczona przez ramy Ligi Narodów i układów w Locarno. Wszystko zdaje się wskazywać na to, że traktat ten nie będzie przekraczał ram traktatu polsko-francuskiego, który też w pewnej mierze uzależniony jest od paktu Ligi. Raczej do nich nie dojdzie. Wyjaśni to zresztą wkrótce tekst.

W każdym razie nie zanosi się na to, by po tym traktacie sytuacja na wschodzie Europy uległa zasadniczej zmianie. I dlatego przyjazd ministra Laval do Warszawy po parafowaniu tego traktatu nie straci nic ze swego znaczenia. W układzie stosunków na wschodzie Europy sojusz polsko-francuski zachowa swą dotychczasową wagę.

Święto narodowe w stolicy

3 maja — tradycyjnie pogodny
Zbiórka na „Dar Narodowy“

W Katedrze

O godz. 10-ej rano w katedrze św. Jana odbyło się uroczyste nabożeństwo, celebrowane przez J. Eminencję ks. kardynała Kakowskiego w asyście licznych duchowieństwa.

Na nabożeństwo przybył p. Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu domu cywilnego i wojskowego. Obecni byli również: członkowie rządu in corpore marszałkowie Sejmu i Senatu, korpus dyplomatyczny z J. E. ks. Nuncjuszem Apostolskim Marmagim na czele, prezes N. I. K. gen. Krzemiński, wicemarszałkowie Sejmu i Senatu, pierwszy prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego dr. Helczyński, podsekretarz stanu, generałicia, posłowie i senatorowie, attaches wojskowi państw obcych, przedstawiciele władz administracyjnych, wiceprezydenci miasta st. Warszawy. W stallach zasiadło wyższe duchowieństwo. Świątynię wypełniły tłumy publiczności.

Po nabożeństwie odśpiewano „Boże coś Polskę“.

Z okazji święta narodowego zostały odprawione również uroczyste nabożeństwa w świątyniach innych wyznań.

„Rogatka“

Zbiórka trzeciomałowa na „Dar Narodowy“ odbywała się normalnie. Młodzież akademicka stawiała się do kwestowania liczenie, jak co roku i krążyła po mieście, nie przepuszczając nikogo.

Po mieście krążył kwestujący również samochód z „Polskiego Radja“, naładowany studentami, którzy obsiedli nawet wachlarze. Najbardziej odnosił się do zbioru ki ludzie prosili i... dzieci, które same zaczęły kwestować.

Przy „Lobzowiance“ około 20 akademików utworzyło t. zw. „rogatkę“, zatrzymując wszystkie samochody prywatne, pobierając „kopytkowe“ na Macierz.

W kinach i teatrach

Przez cały dzień trwała kwesta po domach, w godzinach zaś popołudniowych i wieczornych kwestarze Macierzy wyruszyli do kin, teatrów, kawiarni i restaura-

cyj, aby nikt nie mógł tłumaczyć się, że w dniu 3-go maja nie zetknął się z kwestarzem.

Kwesta niedzielna

Obywatelski Komitet Zbiórki na Dar Narodowy przypomina, że kwesta trwa od dn. 3-go do 12 maja. Komitet usilnie prosi organizacje, które podjęły się współpracy w kwestie o zajmowanie punktów i o zgłaszanie się po puszkę kwestarskie, które są wydawane codziennie od 8 rano do 9 wiecz. w lokalu Macierzy (Krak. Przedmieście 7).

Kwsta uliczna powtórzona będzie w niedzielę.

Na ulicach

Naskutek szalejącej w przeddzień śnieżycy, niemal całkowite

nie zaniedbano dekoracji 3-majowej domów i witryn sklepowych. Jedynie wszystkie gmachy rządowe ustroiły swe fronty, pozatem chorągwie nadają miastu charakter świąteczny.

Bilety na rewję

Wobec odwołania rewji wojskowej, która miała się odbyć w dniu 3-im, a ja r. b., sekretariat Polskiego Białego. Krzyża (8-to Krzyżka 5), zwracać będzie pieniądze za nabyte bilety na rewję w dniach 6 i 7 b. m. od godz. 10 rano do 3 pop. Bilety niezwrócone w tym terminie nie będą już później przyjmowane, a pieniądze uzyskane z tych biletów zostaną przeznaczone na oświatę żołnierza.

Nowa ordynacja wyborcza Jest jeszcze w toku przygotowań Kto wystąpi w charakterze autora?

Posiedzenie grupy konstytucyjnej BB odbędzie się prawdopodobnie dopiero w przyszłym tygodniu. Dotąd wiadomo, czy na posiedzeniu tem, przez Rady Ministrów, plk. Sławek, przedstawi zamierzenia Rządu co do nowej ordynacji wyborczej, czy też zadanie to powierzy p. Carowi. Albowiem, jak utrzymują poinformowani, p. premier Sławek dał tylko krótki, bo zawarty na dwóch stronach pisma maszynowego, zarys przyszłej ordynacji. Zarys ten otrzymał p. Car, a szczegółowem opracowaniem i ujęciem projektu w formie ustawy zajął się p. Podolski, który zadanie swoje ukończył. Obecnie projekt powrócił już do p. Cara.

Konserwatyści, którzy ujawniają w tej sprawie największe zainteresowanie spośród członków obozu rządowego i chcą w przyszłej ordynacji zabezpieczyć swoje interesy, wyrażają niezadowolenie z pracy p. Podolskiego i chcieliby wprowadzić do projektu liczne zmiany. Odbili oni też w ostatnich czasach szereg poufnych narad, obecnie zaś starają się o to, aby grupie konstytucyjnej nie był przedłożony projekt ordynacji w ostatecznej formie, ale by grupa ta, w której w silnie reprezentowani, miała możność przedys-

kutowania ogólnych zasad i przedstawienia swojej opinii. Stąd zapewne rozeszły się wczoraj pogłoski, że nie tylko pewna teza będą przez grupę konstytucyjną rozważane, ostateczny zaś projekt wniesiony będzie dopiero przez Rząd po zwolnieniu nadzwyczajnej sesji sejmowej.

Odzwołanie rewji

Sekretariat gabinetu Ministra Spraw Wojskowych, komunikuje, że ze względu na warunki atmosferyczne i stan pogody rewja wojskowa w dniu 3 maja została odwołana.

Prof. Piccard w Warszawie Wizyta w Warsztatach Balonowych w Jabłonnii

Prof. Piccard bezpośrednio po wygłoszeniu odczytu na Politechnice Warszawskiej uda się z wizytą do Wojskowych Warsztatów Balonowych w Jabłonnii. Wizyta ta odbędzie się dnia 9 maja. Znakomitemu uczoneму towarzyszyć będą plk. Wolfzleger, szef działu balonowego w Departamencie Aeronautyki, oraz mjr. Mazurek, dyrektor Wojskowych Warsztatów Balonowych w Jabłonnii. Prof. Piccarda czeka w Jabłonnii niełatwa niespodzianka. Pokazana mu będzie powłoka pierwszego polskiego balonu stratosferycznego. Jak fachowiec twierdzi, polski balon stratosferyczny posiadać będzie powłokę taką, która umożliwi mu osiągnięcie wysokości do

30.000 metrów. Prof. Piccard po bliższem poznaniu się z właściwościami powłoki balonowej, wykonanej przez warsztaty, niewątpliwie zamówi podobną powłokę do swego balonu, na którym zamierza po raz trzeci wzniesie się do stratosfery.

Bliższe szczegóły konstrukcyjne polskiego balonu stratosferycznego muszą być trzymane narażone w tajemnicy. Wiadomo jedynie, że przy budowie tego balonu wykorzystano doświadczenia poprzednich lotów do stratosfery prof. Piccarda oraz aeronautów sowieckich i wyniki próbnych lotów na wysokości naszych pilotów, kpt. Hynka i kpt. Burzyńskiego.

Przed wyborami w Jugosławii Oświadczenie szefów opozycji

BIAŁOGÓRÓD, 3. 5. (PAT.). — Szefowie bloku opozycyjnego b. premier Davidovic, b. minister dr. Spacho, b. minister Joca Jovanovic i dr. Dragolub Jovanovic w imieniu głównego lidera opozycji dr. Macka i swoim udzieliłi wspólnie prasie zagranicznej wywiadu, w którym podali swój ogólny program i jego uzasadnienie.

Blok opozycyjny żądać będzie rewizji konstytucji w duchu stworzenia silnego państwa federalistycznego, w przeciwstawieniu do obecnie „w sztuczny sposób utrzymywanego ustroju“. Równocześnie zaprzeczono separatystycznym dążeniom Chorwatów, poddano ostrej krytyce obecny system i metody rządzenia, jakoteż i zarządzenia przedwyborcze, oświadczając, że gdyby ilość osiągniętych 5 maja mandatów nie odpowiadała przynaj-

mniej w przybliżeniu rzeczywistej sile opozycji, blok nie weźmie udziału w pracach skupczy-ny.

ZWOLNIENIE Z ARESZTU
BIAŁOGÓRÓD, 3. 5. (PAT.). Aresztowanych przedwczoraj przywódców ludowej partii jugosłowiańskiej i socjalistów dr. Chodżerę i Topalovica wypuszczono na wolność, zabraniając im jednak opuszczania miasta Białogrodu.

Śnieżycy w Czarnogórze

BIAŁOGÓRÓD, 3. 5. (PAT.). Fala silnych mrozów ogarnęła niektóre części kraju, a głównie Czarnogórze i Bośnię, gdzie spadły śniegi, pokrywające ziemię na wysokości 30 cm.

Marsz. Piłsudski ma wyjechać na Południe

Jak, donosi budapeszteńskie „Pester Lloyd“ w telegramie z Bukaresztu, oczekują tam zatrzymania się marsz. Piłsudskiego w czasie jego tegorocznej podróży zagranicę. Wedle doniesienia tego, przyjazd marsz. Piłsudskiego do Bukaresztu oczekiwany jest już w dniach najbliższych i spo-

dziewane jest, że odbędzie on rozmowy z kilku politykami.

Z Rumunii ma się marsz. Piłsudski udać w dalszą podróż drogą morską przez Konstancję.

Podajemy tę wiadomość na odpowiedzialność węgierskiego dziennika.

Polskie badania archeologiczne na terenie Egiptu

KAIR, 3. 5. (PAT.). Profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego T. Wale-Czernecki i K. Michalchowski, którzy przybyli do Egiptu, by zbadać możliwości uzyskania koncesji na wykopaliska archeologiczne, przeprowadzili już wstępne rokowania z tutejszym

Urzędem Starożytności. Rozmowy narazie obracały się około terenów w Idfu, Antinoe lub Kusajrze.

Francuski Instytut Archeologiczny w Kairze wyraził gotowość współpracy na zasadzie równego rozdziału kosztów współkierownictwa.

9 maja Laval jedzie do Warszawy

PARYŻ, 2. 5. (Kor. wł.). Minister spraw zagr. Laval wyjeżdża z wizytą do Warszawy w czwartek 9 maja. Pobyt min. Laval w Warszawie trwać będzie 10 i 11 b. m., poczem min. Laval wyjeżdża z Warszawy do Moskwy.

Obrady Pol. Akad. Lit.

W dniach 27, 28 i 29 kwietnia odbyły się zebrania Polskiej Akademii Literatury. W czasie obrad Akademii wybrano Karola Irzykowskiego przewodniczącym Komisji Poprawności i Twórczości Języka Polskiego, powołano Wacława Berenta na członka Sekcji Bibliotecznej i Wydawniczej, uchwalono wydać zbiór korespondencji Stef. Żeromskiego z czasów rapperswilek, przeczem powierzono prezowi P. A. L. Wacławowi Sieroszewskiemu napisanie wstępu do wydawnictwa, a Juliuszowi Kleinerowi opracowanie redakcyjne tekstów przy pomocy dr. Tyszkowej.

Do wzięcia udziału w uroczystościach 300-lecia Akademii Francuskiej, które odbędą się w Paryżu w dniach od 17 do 20 czerwca r. b., wydelegowano Jul. Kadena-Bandrowskiego i T. Boga-Zeleńskiego.

Wybrano sąd konkursu na powieść, ogłoszonego w porozumieniu z firmą „Książnica-Atlas“. W skład sądu powołano z grona akademików literatury: Piotra Chocimowskiego, Karola Irzykowskiego, Juliusza Kadena-Bandrowskiego, Jerzego Szaniawskiego i Tadeusza Boga-Zeleńskiego oraz uchwalono zaprosić spoza P. A. L. nac. Wydz. Sztuki Min. W. R. i O. P. dr. Władysława Zawistowskiego, dr. Emila Breitera, Kornela Makuszyńskiego i dyrektora firmy „Książnica-Atlas“ dr. Jana Piłkta.

Uchwalono urządzić w dniu 10 maja r. b. 3-ie zebranie dyskusyjne, na którym nac. Wydz. Sztuki dr. Władysław Zawistowski, wygłosi na zaproszenie Akademii odczyt p. t. „Elementy organizacyjne w sztuce“, poatem uchwalono zaprosić do wygłoszenia odczytów na dwóch następnych zebraniach dyskusyjnych w końcu maja i z początkiem czerwca r. b. pp. prof. Tadeusza Gotarbińskiego i Artura Słwińskiego.

Nowy dyrektor Monopoli Spirytusowego

Minister Skarbu podpisał nominację na dyrektora Monopoli Spirytusowego inż. Antoniego Sachnowskiego.

Skutek krzyku żydowskiego

Jeszcze dwóch wiceprezesów

KRAKÓW, 3. 5. Na ostatniemu zebraniu Izby Przemysłowo-Handlowej uchwalono jednomyślnie projekt zmian statutu izby w kierunku rozszerzenia prezydium izby o dalszych dwóch wiceprezesów do ogólnej liczby 4 wiceprezesów, z równoczesnem zniesieniem dotychczasowego zarządu, składającego się z 4 osób

Powyższa uchwała jest satysfakcją, daną żydom krakowskim, którzy po wyborze prezydium, do którego nie wszedł żaden żyd, podnieśli gwałtowny alarm, który — jak się okazuje — poskutkował. Zmiana statutu musi być zatwierdzona przez Min. Przem. i Handlu

Następca tronu włoskiego w Trypolisie

TRYPOLIS, 3. 5. (PAT.). Następca tronu włoskiego książę Humbert z małżonką odwiedzili miasto Gadames i obecni byli przy konsekracji nowego kościoła

w tem mieście. Papież nadesłał z tego powodu do ks. Humberta radiotelegram, podkreślający znaczenie tej uroczystości.

Senator Popovic przyjeżdża do Polski

BIAŁOGÓRÓD, 3. 5. (PAT.). Wczoraj wyjechał do Lwowa i Warszawy senator Milan Popovic, który wygłosi z okazji pierwszej jugosłowiań-

skiej wystawy eksportowej we Lwowie odczyt o przemysle i handlu jugosłowiańskim oraz o możliwościach współpracy na polu ekonomicznym między Polską a Jugosławią.